

Llibre|s

Assaig Són diversos els autors que reflexionen sobre la capital catalana, en un moment crucial de la seva història, i sobre el paper de la cultura a la ciutat

Barcelona importa

FÈLIX RIERA

Aquestes nou propostes assagístiques se'ns mostren com a sòlids materials de construcció per edificar una nova Barcelona. El punt de partida constata que la ciutat continua convulsada per les conseqüències de la crisi econòmica del 2006, en el conflicte latent del procés i en els efectes transformadors de l'ordre social del 15-M, que encara perduren en l'imaginari de molts barcelonins.

Les obres literàries, assajos, cròniques i relats de **Xavier Bru de Sala**, **Màrius Carol**, **Jaume Collboni**, **Jordi Corominas**, **Marina Garcés**, **Jordi Graupera**, **J.M. Martí Font**, **Miquel Molina** i **Manuel Valls** (per atènyer-nos a l'ordre alfabètic) permeten observar l'enorme interès pel desenvolupament de la ciutat i el seu futur en el marc de les pròximes eleccions municipals del 26 de maig. Aquestes reflexions –en alguns casos vinculades a programes electorals– tenen la virtut de mostrar que Barcelona importa i adverteixen que el gran motor de transformació ha de tornar a ser la cultura, o Barcelona continuarà desorientada en espera que algú la desperti.

'Barcelonismes'

L'escriptor **Xavier Bru de Sala** (Barcelona, 1952) ens ofereix un assaig culturalista, pletòric d'imatges definitòries d'allò que ell anomena *Barcelonismes*, títol del seu llibre. Parteix d'una certesa: Barcelona és el gran invent de Catalunya en la mesura que, gràcies a ella, Catalunya no ha estat assimilada ni per Espanya ni per França. Els barcelonismes davant les actituds antibarcelonines que no han comprès que Barcelona té vida pròpia i capacitats pròpies, al marge de l'Estat i la política.

La visió de Bru de Sala és original i estimulante. Proposa de llegir la història de la ciutat sota el planteja-

ment de l'impuls creatiu i cívic modernista, davant el caràcter ordinador del noucentisme que alguns encara pretenen impulsar com a projecte de ciutat. Convida a projectar la nova Barcelona sense oblidar les lliçons de la història.

El caràcter urbà

El director de *La Vanguardia* **Màrius Carol** (Barcelona, 1953) descriu en el seu assaig literari la Barcelona viscuda pels barcelonins.

Els Barcelonins (i les barcelonines) és el recorregut d'un *flâneur* observant la vida dels barcelonins i la dinàmica de la seva ciutat. La virtut més important del seu plantejament rau a haver observat que el caràcter complex del barceloní rau a ser alhora una cosa i la seva contrària. Cada capítol obre aquesta doble lectura: són somniadors però toquen de peus a terra; són cosmopolites encara que el turisme els resulti un problema molest; són prudents però capaços de fer disbarats; són progressistes que anhelan l'ordre. La Barcelona descrita per Màrius Carol és un al·legat subtil però intens en el qual sembla reclamar el que els anglesos anomenen *liveability* (habitabilitat): establir polítiques perquè valgui la pena viure a la ciutat.

Pel diàleg

La Barcelona diàleg de **Jaume Collboni** (Barcelona, 1969), amb edició de Xavier Marcé, proposada a *Imaginem Barcelona* gira a través de nou trobades amb personalitats del món de la cultura, la ciència, l'economia i la política. El candidat del PSC a l'alcaldia defensa que la ciutat que s'ha de construir ha de partir del diàleg. Són converses per advertir que la ciutat s'ha de basar en la suma de tots, ha de retenir el paper dels ciutadans, ser generadora de cultura, mostrar la importància de la innovació, establir una ciutat hospitalària d'acollir-

da i una ciutat capaç d'orientar-se cap a la Barcelona metropolitana. Hi ha implícita la idea que només es podrà governar la ciutat si es pot aconseguir un diàleg superior de les diferències.

Frederic Amat, Luz Amparo Souza, Lourdes Suárez, Jordi Camí, Marian Muro, Àngel Díaz, Lluís Rabell, Núria Marín i Santi Vila prefiguren la futura ciutat, advertint que es troba en un fràgil equilibri entre la seva potencialitat i la seva realitat.

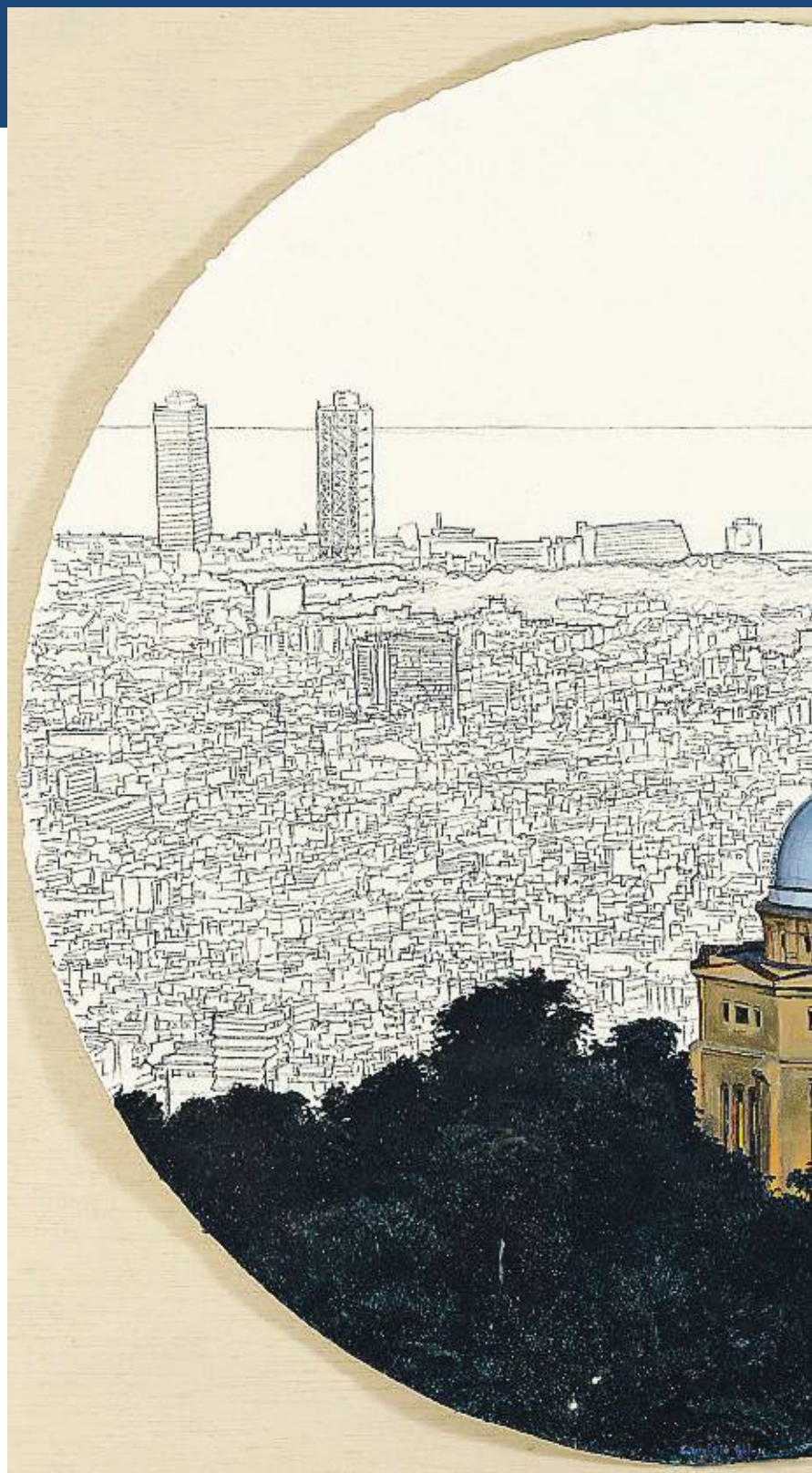
La metròpolis viscuda

L'escriptor i periodista **Jordi Corominas** (Barcelona, 1979) ens ofereix a la seva ciutat passejada la potència de Barcelona per provocar acords i desacords amb el seu pai-

satge arquitectònic, la seva memòria i els seus habitants. *Paràgrafs de Barcelona* és un projecte de vida, de continus descobriments sobre el passat, per habitar la ciutat en tota la seva extensió simbòlica. La ciutat caminada és una ciutat construïda per l'impuls de la societat civil, a partir de subscripcions populars per dotar-la d'identitat, i del poder de l'atzar com a creador d'espais.

La ciutat que no cabia a l'aparador

La *Ciutat Princesa* de la filòsofa **Marina Garcés** (Barcelona, 1973), relat de la ciutat viscuda i lloc creador de biografies, és un excel·lent document per transitar la Barcelona dels ideals polítics i transformar-la. L'expressió de Jacques

Pintura 'Observatori al capvespre' de l'artista barceloní Gonzalo Goytisolo

Derrida a l'advertir que "pesen més les paraules que les pedres" és aplicable a cada pàgina.

A la seva obra observem la Barcelona dels okupes, la veïnal, la barriallitat, el discurs, l'esperança, els moviments socials, i també la decepció de la ciutat no assolida. La ciutat que habita és la que proclama que la classe política "no ens representa"; arriba a l'apoteosi el 15-M, quan un dels seus motors fundacionals va ser l'ocupació del cinema Princesa i el posterior desallotjament per la policia. La causa okupa es projecta com una nova forma d'actuació política contra els poderosos, d'aquells als quals no "els agrada el poder".

En el seu pregó de les festes de la Mercè del 2017, l'autora ens ofe-

reix una visió nítida de la seva ciutat: "La Barcelona que m'agrada és una princesa que no desitja regne ni marit". El recorregut vital de Garcés ens ajuda a traçar les raons de fons per les quals Barcelona en Comú governa avui la ciutat. No és el resultat d'una carambola política, sinó de l'impuls d'una generació que ha vist en el poder una provocació que ara ha de gestionar. Era i és "la ciutat que no cabia a l'apartador", la que governa la sensibilitat literària de Garcés.

Barcelona 1 d'octubre

Si la ciutat de Marina Garcés és la ciutat construïda amb els ideals del 15-M, la del filòsof **Jordi Graupera** (Barcelona, 1981), candidat a l'alcaldia de Barcelona impulsat a tra-

vés de l'ANC, és la de l'1 d'octubre. A *Una proposta per a Barcelona*, amb pròleg de Clara Ponsatí, dibuixa una ciutat capaç de materialitzar l'anhelada república que havia de néixer l'1 d'octubre, i que ara ha d'ajudar a culminar.

La seva proposta es basa a considerar que el vot de cada ciutadà dipositat a les urnes va forjar un vincle indestructible en defensa de la llibertat i prosperitat de Catalunya. La ciutat somiada serà capaç d'enfrontar-se als reptes de la globalització i governarà el seu destí a Europa i el Mediterrani. Jordi Graupera estableix la ciutat de l'1 d'octubre com una ciutat radical, romàntica i fundadora d'un nou equilibri entre Barcelona i Catalunya, on siguin capaços de

fondre's a favor d'un nou país.

La relació amb Madrid

Al seu assaig *Barcelona-Madrid, decadència y auge*, en l'edició del qual he participat, el periodista i escriptor **Josep Maria Martí** (Mataró, 1950) estableix un plantejament crític basat a posar Barcelona davant el mirall de Madrid per significar tot el que es juga la ciutat els propers anys si no reacciona a temps. Constata el que Pasqual Maragall ja va anunciar al seu article *Madrid se ha ido*, on mostrava que l'estratègia de fer-la créixer s'havia realitzat a compte de la resta d'Espanya.

La gran qüestió que planteja queda continguda en aquesta observació: "Urbanistes i geògrafs coin- >

Màrius Carol
Els barcelonins (i les barcelonines)
EDITORIAL ELBA. 105 PÀGINES.
19 EUROS

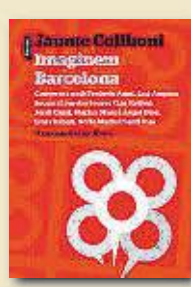
Marina Garcés
Ciutat Princesa/Ciudad Princesa
GALAXIA GUTENBERG. 256 PÀGINES.
16,90 EUROS

Miquel Molina
Alerta Barcelona. Adiós a la ciudad autocomplaciente
LIBROS DE VANGUARDIA. 128 PÀGINES.
13 EUROS

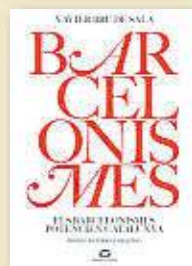
Jordi Graupera
Una proposta per a Barcelona
DESTINO. 80 PÀGINES. 7,95 EUROS

Jaume Collboni
Imaginem Barcelona
PÒRTIC. 232 PÀGINES. 17 EUROS

Jordi Corominas
Paràgrafs de Barcelona
ÀTIC DELS LLIBRES. 256 PÀGINES.
16,50 EUROS

Xavier Bru de Sala
Barcelonismes
TIBIDABO EDICIONS. 328 PÀGINES.
21 EUROS

Manuel Valls
Barcelona, vuelvo a casa
ESPASA. 264 PÀGINES. 19,90 EUROS

J.M. Martí Font
Barcelona-Madrid. Decadència y auge
ED LIBROS. 119 PÀGINES. 19 EUROS

> cideixen a assenyalar que si Barcelona no es metropolitanitza no té futur, perquè en realitat ja no és més que un barri de Barcelona". Barcelona és a la gran Barcelona el que l'Eixample és a Barcelona.

Barcelona reconnectada

Alerta Barcelona, adios a la ciutat autocomplacient, de l'escriptor i director adjunt de *La Vanguardia* **Miquel Molina** (Barcelona, 1963) és un breu assaig de gran intensitat conceptual. Aconsegueix mostrar fins a quin punt "una coalició de desinteressos" s'ha de convertir en una coalició per tornar a Barcelona la seva centralitat cultural, econòmica i social.

Molina adverteix que Barcelona ha "de ser reconnectada amb el seu propi passat de potència cultural". La ciutat ha de tornar a prioritzar la cultura com a element central per a la seva transformació i lideratge. Ha d'impulsar propostes orientades a plantejar eixos de col·laboració amb ciutats com Madrid, que permetin posar en marxa un BarnaMad, a l'estil BosWash, per potenciar dinàmiques culturals, econòmiques i polítiques; qüestions claus per garantir la competitivitat i l'estabilitat. És un assaig imprescindible per advertir que el projecte de Barcelona és consolidar una ciutat en tensió i no amb tensió.

Projecció europea

Al seu llibre **Barcelona, vuelvo a casa**, **Manuel Valls** (Barcelona, 1962), candidat a l'alcaldia de Barcelona amb el suport de Ciutadans, permet recórrer la seva vida política i cultural connectada a l'acció política. La seva Barcelona és la Barcelona europea, antipopulista i culta. La seva visió és la d'un alliberador de la ciutat sotmesa a l'independentisme polític que considera "nociu tant per als catalans com per als espanyols".

Els passatges més interessants de la seva proposta per a Barcelona són aquells on observa la ciutat com una ciutat global, capaç de liderar el seu present i el seu futur; capaç de compatibilitzar la ciutat econòmica amb la lluita eficient contra les desigualtats i la pobresa, on el turista no sigui l'enemic, on el civisme torni a ser un pilar per a la governança de la ciutat. El seu itinerari vital no només té com a propòsit conèixer l'home que aspira a dirigir el destí de Barcelona, sinó també mostrar que la seva experiència política a França pot tornar a Barcelona tota la grandesa que la ciutat ha perdut.

Nou reflexions que forgen la idea d'una ciutat complexa, que s'escapa de l'esquematisme ideològic. Després de llegir les diverses propostes, la Barcelona que contemplem en la nostra imaginació és una ciutat que sol·licita que ens confabulem a favor d'ella perquè pugui desenvolupar-se plenament. |

Novel·la Amb intensitat emocional, Edurne Portela retrata el drama de la violència de gènere a través de personatges condemnats a la solitud i a la culpa

La destrucció o l'amor

J.A. MASOLIVER RÓDENAS

Nascuda a Santurtzi (Biscaia), el 1974, Edurne Portela es va doctorar en Literatures Hispàniques per la Universitat de Carolina del Nord. Historiadora, filòloga, docent universitària i novel·lista, entre els seus nombrosos assajos cal destacar *Displaced memories. The poetics of trauma in Argentine women's writing* (2009) i *Eleco de los disparos. Cultura y memoria de la violencia* (2016). La violència continua sent el motiu central de la seva primera novel·la, *Mejor la ausencia* (2017), entorn de la situació a l'Euskadi postindustrial dels anys vuitanta.

A *Formas de estar lejos* ens enfrontem ara a la violència de gènere. No hi ha aquí el mínim to pamfletari que afecti la qualitat de la novel·la, sense per això traïr la realitat d'una xacra cada vegada més visible en la nostra societat. Coneixem els excessos als quals condueix la demagògia i aquí veiem les virtuts d'haver sabut evitar-la sense sacrificar en cap moment la veritat. D'una banda, se'ns crea un món narratiu amb infinitat de subtemes, alguns dels quals són merave-

L'autora Edurne Portela

Novel·la

Servir els altres

ADA CASTELLS

Hem arribat a l'extrem que la compassió és un exotisme? Si més no, per als personatges de l'última novel·la d'Anne Tyler, això sembla. La protagonista inqüestionable d'aquesta història és Willa Drake, una dona que es troba a la seixantena i porta una vida serena veient créixer els cactus a Arizona i amb un marit enganxat al mòbil, però acabat de jubilar. Un dia rep una trucada de Baltimore perquè l'exnòvia del seu fill ha patit un accident i no hi ha qui

pugui tenir cura de la seva filla de nou anys. Els qui la truquen ni tan sols saben que la Willa no és l'àvia de la nena. Són coses que poden passar perfectament en aquest desordre familiar tant del nostre temps, però que encara poden despertar comentaris com els que deixen anar alguns dels personatges d'aquestes pàgines: "Què hi fas tu, aquí? No és cosa teva". Ho és? La Willa ni s'ho planteja. Agafa un avió i s'instal·la a cuidar una nena que no ha vist mai i que de seguida l'adopta com a àvia.

El motiu del desplaçament de la Willa és un dels dos temes fonamentals de *La dansa del rellotge*: vabé donar un sentit a la pròpia existència. El fet que una mare i una filla la necessitin, l'omple de felicitat. La mateixa Tyler va haver de criar la seva filla tota sola després d'enviudar i en aquestes pàgines deixa entreveure aquesta experiència. A Baltimore, la Willa s'hi troba bé. Va descobrir un nou món i, a diferència del seu marit que no para de queixar-se del clima calorós, ella s'hi adapta i entra en relació amb un veïnat pintoresc format per gent sola, acomodàcia, incapaç d'abandonar els seus costums

llosament sorprenents o hilarants. D'altra banda, Portela ha sabut crear personatges fràgils, contradictoris, amb prejudicis que els condemnen a la solitud i a la culpa, malgrat haver lluitat per una vida assentada i feliç.

La novel·la s'obre revelant-nos el desenllaç, cosa que ens obliga a tornar al passat. Unes vegades qui parla és el marit. D'altres, la que va ser la seva dona. Des del present i des del passat. Com passa, entre altres novel·les, amb *El túnel* d'Ernesto Sábato, conèixer el final ens permet conèixer les causes que ho han provocat. I tot i

Anne Tyler